

Weerklank: 25 jaar werken

Vijfentwintig jaar geleden kwam er een groep ouders van kinderen met een verstandelijke beperking en een auditieve handicap in actie om voor hun kinderen een goede opvang te vinden. Voor de reguliere instellingen voor doven hadden deze kinderen een te laag niveau, bij instellingen voor verstandelijk gehandicapten kon met niets met de hoor- en communicatieproblematiek. In Amsterdam werd de Stichting Weerklank opgericht om de opvang voor deze groep te realiseren. Van Horen Zeggen ging op bezoek.

Het is 2 uur. Jeroen komt binnen. Hij heeft gewerkt in de gymzaal van het activiteitscentrum en komt terug in de leefgroep. Eerst enige lichte verwarring: er is een onbekend iemand in de groep! Met een fotocamera nog wel. En een cassetterecorder. Daar moet eerst aandacht aan worden besteed. Met geduld vertelt assistent groepsbegeleider *Iwan Blagojevic* aan Jeroen wat er gebeurt. Jeroen mag kijken naar de camera en luisteren naar de cassetterecorder. Jeroen stelt geen vragen: hij kan

immers niet spreken en nauwelijks met gebaren duidelijk maken wat hij wil. Iwan probeert de situatie aan te grijpen om met Jeroen te communiceren: met gesproken taal, gebaren en beeldmateriaal. Het communicatieboek komt tevoorschijn en Jeroen geeft aan dat hij honger heeft. Samen met Iwan maakt hij een boterham met kaas. O ja, op het communicatiebord moet de gymactiviteit nog voorzien worden van een rood kruis: dat is immers achter de rug.

De Weerklankmethodiek

Jeroen is een van de tweeënveertig interne pupillen die een plekje hebben gevonden op Weerklank in Amsterdam. *Mark Hiddema* is hoofd residentiële zorg van de Koninklijke Effatha Guyot Groep, waar Weerklank onder valt. Hij vertelt: "Voor mij is Weerklank een specialistische behandelplek voor mensen met een verstandelijke en communicatieve beperking. Het gaat hier om kinderen en jong volwassenen met vaak een ernstige verstandelijke beperking. Daarnaast zijn ze doof, ernstig slechthorend of er is sprake

Samen met *Iwan Blagojevic* maakt Jeroen de boterhammen met kaas

aan communicatie

Jeroen werkt aan zijn communicatiebord

van een andere stoornis waardoor ze moeilijk tot gesproken taal kunnen komen.” Met veel enthousiasme vertelt Mark over de methodiek die op Weerklank is ontwikkeld en die niet alleen werkt voor deze groep kinderen, maar die breed inzetbaar is daar waar gesproken taal niet voldoende aanwezig is. Ook binnen de gewone verstandelijk gehandicaptenzorg, waarbij niet direct sprake hoeft te zijn van een ernstige communicatieve beperking door doofheid of slechthorendheid, heeft de Weerklankmethodiek een meerwaarde. De methodiek richt zich erop dat je altijd de communicatie als uitgangspunt neemt voor je handelen. “Je kijkt altijd: op welk niveau communiceert een cliënt en op welk niveau moet ik communiceren en wat betekent dat voor elke dagelijkse handeling. Daarbij speelt Totale communicatie als principe een grote rol”, aldus Mark.

Totale communicatie

Iedere cliënt binnen Weerklank heeft een eigen en op maat gemaakt zorg- en dienstverleningsplan, waarbij de accenten liggen op de communicatieve mogelijkheden en de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Bij de uitwerking van dit plan wordt gekeken op welk niveau de cliënt kan worden aangesproken. Hierbij houdt de begeleiding zoveel mogelijk rekening met de verstandelijke ontwikkeling, de communicatieve mogelijkheden en het gedrag.

Ook wordt er gestreefd naar zoveel mogelijk betrokkenheid van de gehele sociale omgeving.

In de praktijk betekent Totale Communicatie dat de omgeving zich aanpast aan het communicatieniveau van de cliënt. Mark Hiddema: “Op basis van dit communicatieplan ga je kijken welke middelen je kunt inzetten. Als een cliënt een algemener systeem kan leren, dan moet je dat natuurlijk wel doen. Als een cliënt talig is moet je daar gebruik van maken. Op het moment dat dat niet het geval is dan moet je kijken of je het netwerk om de cliënt kan trainen: zorg dat ouders over fotoboeken kunnen beschikken en zo.”

Door alle mogelijke middelen te combineren en aan te passen aan dit niveau komt optimaal communiceren dichterbij. Zo zijn er de 800 Weerklankgebaren: een gebarenlexicon, gebaseerd op de Nederlandse Gebarentaal. Ze omvat thema's als familie, eten en drinken, lichaamsverzorging, doktersbezoek, huishoudelijke activiteiten, gevoelens, kleuren etc. Door middel van andere visuele hulpmiddelen, zoals communicatieborden, pictogrammen en foto's wordt de communicatie ondersteund en wordt er altijd taal aangeboden. Praktisch alle hulpmiddelen worden op

Weerklank zelf ontwikkeld en individueel aan cliënten aangepast.

Andere activiteiten op Weerklank

Naast de leefgroepen voor de interne cliënten is er nog het activiteitencentrum voor dagbesteding. De activiteiten hier worden uitgevoerd in kleine groepen of in een één-op-één begeleiding. Er worden verschillende activiteiten aangeboden: activerend (wandelen, fietsen), ontwikkelingsgericht (rekenen en taal), arbeidsmatig (eenvoudig productiewerk). Ook zijn hier mogelijkheden voor therapeutische ondersteuning: logopedie, fysiotherapie, etc.

Weerklank kent ook een team gespecialiseerde ambulante medewerkers: zij beantwoorden op aanvraag door heel Nederland vragen op het gebied van communicatie. Op basis van de Weerklankmethodiek stellen ze voor iedere cliënt een behandelplan samen. Ze geven ook informatie over Totale Communicatie aan de reguliere instellingen.

Een beperkt aantal kinderen van Weerklank gaat naar school: zij bevolken de leefleergroepen van Scholengemeenschap Signis.

Veranderingen

Door intensieve begeleiding van jonge kinderen – door middel van opvoedingsondersteuning, praktische pedagogische gezinsbegeleiding en cursussen – kunnen zij veel langer thuis wonen.

Dat betekent dat de groep cliënten van Weerklank verandert. Er komen steeds meer oudere kinderen en jong volwassenen met vaak ernstige gedragproblematiek. Zij verblijven over het algemeen permanent op Weerklank tot ze kunnen worden uitgeplaatst. Mark Hiddema: “Wij nemen ook cliënten op die maar een of twee keer per week hier slapen, met dagbehandeling. We willen zoveel mogelijk vraaggestuurd werken en kijken wat er echt noodzakelijk is. Dat hangt erg af van wat voor ouders zelf thuis mogelijk is. Wij geloven heel erg in categorale zorg en dit specifieke aanbod zal echt moeten blijven bestaan. Gezien alle veranderingen in indicatiestelling, AWBZ en ontschotting en dergelijke is het voor ons van groot belang geweest dat we gefuseerd zijn met de KEGG.”

Voor de bewoners van Weerklank is de grootscheepse verbouwing in ieder geval de grootste verandering. De grote opknapbeurt zal ervoor zorgen dat Weerklank na vijfentwintig jaar weer piekfijn bij de tijd is. **VHZ**

FRANS MOLLEE